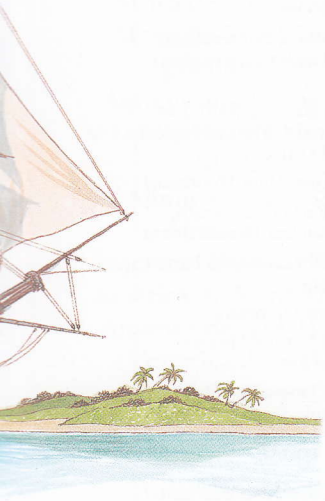
Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

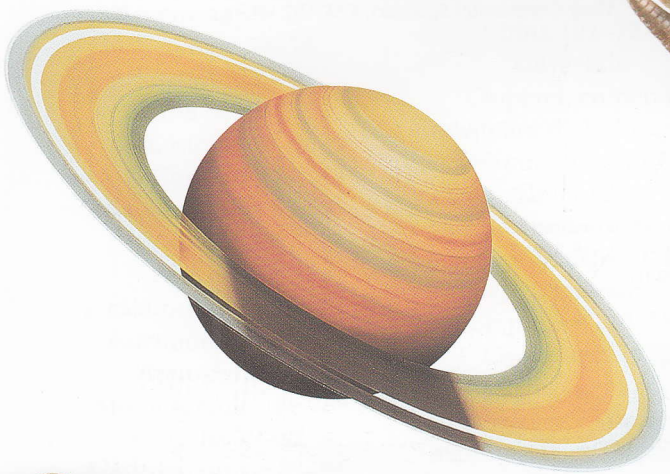

Enciclopedia ilustrată pentru copii

O EDIȚIE LITERA

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

CUPRINS

A

Aborigeni australieni 7
Aeronave 8–9
Africa 10–13
Africa, istorie 14–15
Africa Centrală 16–17
Africa de Est 18–20
Africa de Nord 21–22
Africa de Sud 23–24
Africa de Vest 25–28
Agricultură 29
Agricultură, istorie 30
Al Doilea Război Mondial 31–32
Albine și viespi 33
Alfabete 34
America Centrală 35–36
America de Nord 37–40
America de Sud 41–44
America de Sud, istorie 45–46
Anglia 47
Animale 48–49
Antarctica 50–51
Aparat de fotografiat 52
Apă 53–54
Argentina 55–56
Arheologie 57–58
Arhitectură 59–60
Asia 61–64
Asia, istorie 65–66
Asia Centrală 67–68
Asia de Sud-Est 69–72
Asirieni 73
Astronauți și călătorii în spațiu 74
Astronomie 75–76
Atmosferă 77
Atomi și molecule 78
Australia 79–82
Australia, istorie 83–84
Austria 85
Automobile 86–87
Azteci 88

B

Babilonieni 89
Balene și delfini 90–91
Baraje 92
Barbari 93
Big Bang 94
Biologie 95
Boală 96
Brazilia 97–99
Britannia antică 100
Broaște și alți amfibieni 101
Budism 102

C

Cai, zebre și măgari 103–104
Camuflaj al animalelor 105
Canada 106–108
Canada, istorie 109
Caracatițe și calamari 110
Caraibe, insule 111–112
Căldură 113–114
Cărbune 115
Câini, lupi și vulpi 116–117
Ceasuri și orologii 118
Celți 119
Chimie 120
China 121–124
Cifre 125
Ciuperci, ciuperci otrăvitoare și alți fungi 126
Civilizația Indului 127
Climă 128
Columbia 129
Comerț și industrie 130–131
Comete și meteoriți 132
Computere 133–134
Comunism 135
Conchistadori 136
Conservare și specii amenințate cu dispariția 137–138
Continente 139
Copaci 140–141
Corali, anemone și meduze 142
Coreea 143
Corp uman 144–145
Crabi și alte crustacee 146
Creier și nervi 147
Creștere a animalelor 148–149
Creștinism 150–151
Crocodili și aligatori 152
Cruciade 153
Cuiburi și vizuini 154
Culori 155
Cutremure 156

D

Dans 157
Democrație 158
Digestie 159
Dinozauri 160–161
Dinți 162
Drepturile femeii 163
Drepturile omului 164

E

Ecologie și rețele trofice 165–166
Egiptul antic 167–168
Electricitate 169–170
Electronică 171
Elefanți 172
Elicoptere 173
Elveția 174
Emigrare și imigrare 175
Energie 176
Energie nucleară 177
Epoca Bronzului 178
Epoca Fierului 179
Epoca Pietrei 180
Europa 181–184
Europa, istorie 185–186
Europa de Sud-Est, zona centrală 187–188
Europa de Sud-Est, zona mediteraneeană 189–190
Europa medievală 191–192
Evoluție 193–194
Exploratori 195–196

F

Federația Rusă 197–200
Fenicieni 201
Fier și oțel 202
Film 203–204
Fizică 205
Floră și faună abisale 206–207
Floră și faună de câmpie 208–209
Floră și faună de coastă 210–211
Floră și faună de la poli 212–213
Floră și faună de mlaștini 214
Floră și faună deșertice 215–216
Floră și faună din ape dulci 217–218
Floră și faună din munți 219
Floră și faună din oceane 220–221
Floră și faună din păduri 222–223
Fluturi și molii 224–225
Forță și mișcare 226
Fosile 227
Fotografie 228–229
Franța 230–233
Fructe și semințe 234–235
Furnici și termite 236
Furtuni 237

G

Gaze 238
Găuri negre 239
Gândaci 240
Genetică 241–242
Geologie 243
Germania 244–247
Ghețari și calote glaciare 248
Gravitație 249
Grecia 250
Grecia antică 251–252
Greutăți și unități de măsură 253

H

Hibernare 254
Hinduism 255
Holocaust 256

I

Iisus Hristos 257
Imperiul Benin 258
Imperiul Bizantin 259
Imperiul Britanic 260–261
Imperiul Mongol 262
Imperiul Otoman 263
Imperiul Roman 264–265
Incași 266
India și subcontinentul 267–270
Inimă și sânge 271
Insecte 272–273
Instrumente muzicale 274–275
Internet 276
Inuiți 277
Iran 278
Irlanda 279–280
Irlanda de Nord 281
Islam 282
Israel 283
Italia 284–286
Iudaism 287

J

Japonia 288–290

L

Lacuri 291
Lei, tigri și alte feline 292–293
Lilieci 294
Limbi vorbite 295
Lumină 296–297
Luna 298

M

Magnetism 299
Mahomed 300
Maimuțe și antropoide 301–302
Mamifere 303–304
Marea Britanie 305–308
Marea Britanie, istorie 309–310
Matematică 311
Materiale plastice 312
Maya 313
Mări și oceane 314–315
Mecanisme 316–317
Medicamente 318
Medicină 319
Medicină, istorie 320–321
Melci și limacși 322
Metale 323
Mexic 324–325
Microscoape 326
Migrație a animalelor 327
Minunile lumii antice 328
Mituri și legende 329
Motoare 330–331
Munți 332
Mușchi și ferigi 333
Mușchi și mișcare 334
Muște și țânțari 335
Muzică 336–337

N

Navigație 338
Normanzi 339
Noua Zeelandă 340–341
Noua Zeelandă, istorie 342

O

Oameni preistorici 343
Oceanul Arctic 344–345
Oceanul Atlantic 346–347
Oceanul Indian 348–349
Oceanul Pacific 350–351
Ochi 352
Orașe 353
Organizația Națiunilor Unite 354
Orientul Mijlociu 355–357
Oxigen 358

P

Păianjeni și scorpioni 359
Pământ 360–361
Păsări 362–363
Persia antică 364
Peșteri 365
Pești 366–367
Petrol 368
Pictură 369–370
Pirați 371
Pisici 372–373
Planete 374–375
Plante 376–377
Plămâni și respirație 378
Ploaie și zăpadă 379
Poduri 380
Poluare 381–382
Portugalia 383–384
Porturi și căi navale 385
Primul Război Mondial 386–387

R

Rachete și proiectile 388
Radio 389
Radioactivitate 390
Raze X 391
Războiul Civil American 392
Războiul Civil Englez 393
Războiul Rece 394
Râuri 395
Rechini și pisici de mare 396
Reforma 397
Religii 398–399
Renașterea 400–401
Reproducere 402–403
Reptile 404–405
Republicile caucaziene 406
Revoluția Americană 407
Revoluția Franceză 408
Revoluția Industrială 409–410
Revoluția Rusă 411
Roată 412
Roboți 413
Roci și minerale 414–415

S

Sateliți 416
Scandinavia 417–419
Sclavie 420–421
Scoici și fructe de mare 422
Scoția 423
Simțuri ale animalelor 424–425
Sistem osos 426–427
Soare 428
Sol 429
Spania 430–433
Sport 434–435
Statele baltice și Belarus 436
Statele Unite ale Americii 437–440
Statele Unite, istorie 441–442
Stele 443–444
Submarine 445
Sudul Africii 446–447
Sumerieni 448
Sunet 449

Ș

Șerpi 450
Șopârle 451–452
Știință 453
Știință, istorie 454–455

T

Tehnologia informației 456–457
Tehnologie 458–459
Telefon 460
Telescop 461
Televiziune 462–463
Timp 464
Transport, istorie 465–466
Tren 467–468
Turcia 469–470

Ț

Țara Galilor 471
Țările de Jos 472–473

U

Ucraina 474
Uniunea Europeană 475
Uniunea Sovietică, istorie 476–477
Univers 478
Ureche 479
Urși și panda 480

V

Vapoare și bărci 481–482
Vânt 483
Viață în preistorie 484–485
Viață microscopică 486
Viermi 487
Vikingi 488
Vreme 489–490
Vulcani 491

Z

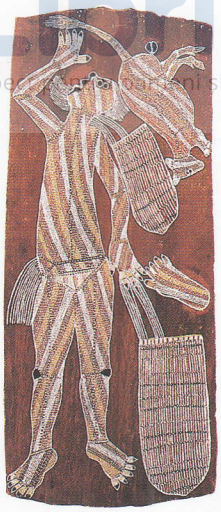
Zbor al animalelor 492–493
Zbor în spațiu 494–495

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

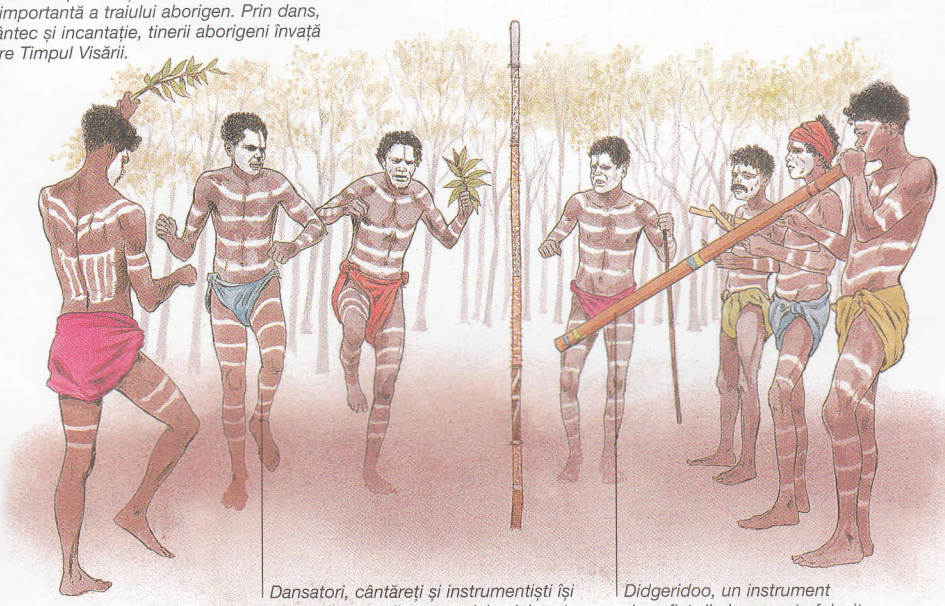
ABORIGENI AUSTRALIENI

PRIMII LOCUITORI din Australia erau nomazi care au ajuns pe continent din Asia de Sud-Est acum 40 000 de ani. Când europenii s-au stabilit în Australia la sfârșitul secolului XVIII, i-au numit pe acești băștinași aborigeni, adică oameni care au trăit acolo încă de la începutul timpurilor. Azi, circa 670 000 de aborigeni trăiesc în Australia, marea majoritate în orașe, iar câteva mii în spiritul unui stil de viață mai tradițional. Aceștia călătoresc prin sălbăticie, vânează cu suliță și bumeranguri și se hrănesc cu plante, larve și insecte. Cară puține lucruri cu ei și își construiesc singuri, din materiale naturale, obiectele de care au nevoie. Acest stil de viață nu modifică și nu afectează negativ mediul înconjurător; bunăstarea pământurilor, plantelor și animalelor sunt importante și sacre pentru aborigeni.

ARTĂ
Arta aborigenilor are ca punct central Timpul Visării și este creată ca parte a ceremoniilor care îl celebrează. Picturi cu oameni, spirite și animale ce aparțin Timpului Visării acoperă stânci sacre și pietre de hotar. Din lut roșu, galben ocru și alb, unele desene sunt vechi de mii de ani.

Ceremonii private și ritualuri secrete sunt o parte importantă a traiului aborigen. Prin dans, cântec și incantație, tinerii aborigeni învață despre Timpul Visării.

Dansatori, cântăreți și instrumentiști își pictează corpurile cu modele elaborate.

Didgeridoo, un instrument de suflat din lemn, este folosit pentru a interpreta ritmuri simple.

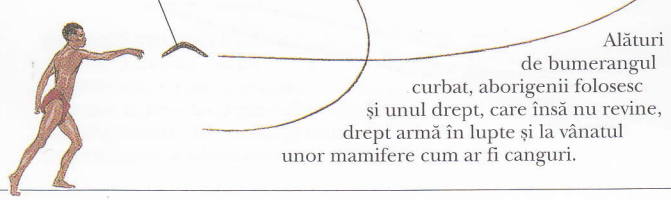
TIMPUL VISĂRII

Aborigenii australieni au credința că strămoșii lor din rândul animalelor, plantelor și oamenilor au creat lumea și tot ce conține ea. Ei numesc procesul acesta de creație Timpul Visării. Există multe cântece și mituri legate de el, pe care aborigenii le-au transmis din generație în generație.

VIAȚĂ ÎN ORAȘ
Majoritatea aborigenilor australieni trăiesc în orașe mari și mici. Unii au beneficiat de educație și ajutoare de la stat, iar acum sunt profesori, doctori și avocați. Majoritatea însă trăiesc în sărăcie, izolați de societatea albă; ei au pierdut contactul cu stilul de viață tribal aborigen, dar nici în cel modern nu se pot integra, astfel că nu se pot bucura de beneficiile acestuia din urmă. Cu toate acestea, există campanii în rândul aborigenilor din oraș pentru a reînvia interesul pentru cultura strămoșilor.

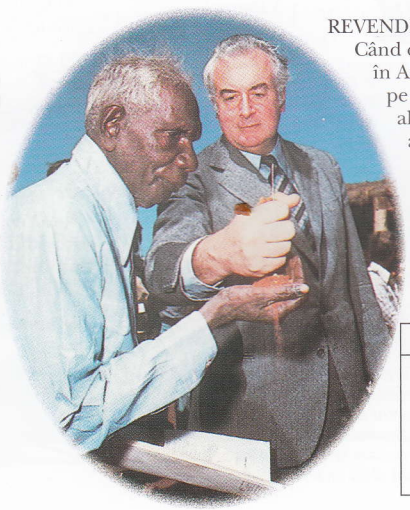
Bumerangul curbat pentru a reveni unde a fost aruncat este folosit doar în sport.

BUMERANGURI

Alături de bumerangul curbat, aborigenii folosesc și unul drept, care însă nu revine, drept armă în lupte și la vânatul unor mamifere cum ar fi canguri.

REVENDICĂRI ALE PĂMÂNTULUI
Când coloniștii englezi au ajuns în Australia, au pus stăpânire pe pământurile și locurile sacre ale aborigenilor. Cu ajutorul avocaților de aceeași origine cu a lor, australienii aborigeni au militat pentru recuperarea terenurilor, iar în 1976 guvernul a aprobat dreptul la proprietate, anumite terenuri fiind restituite.

Află mai multe

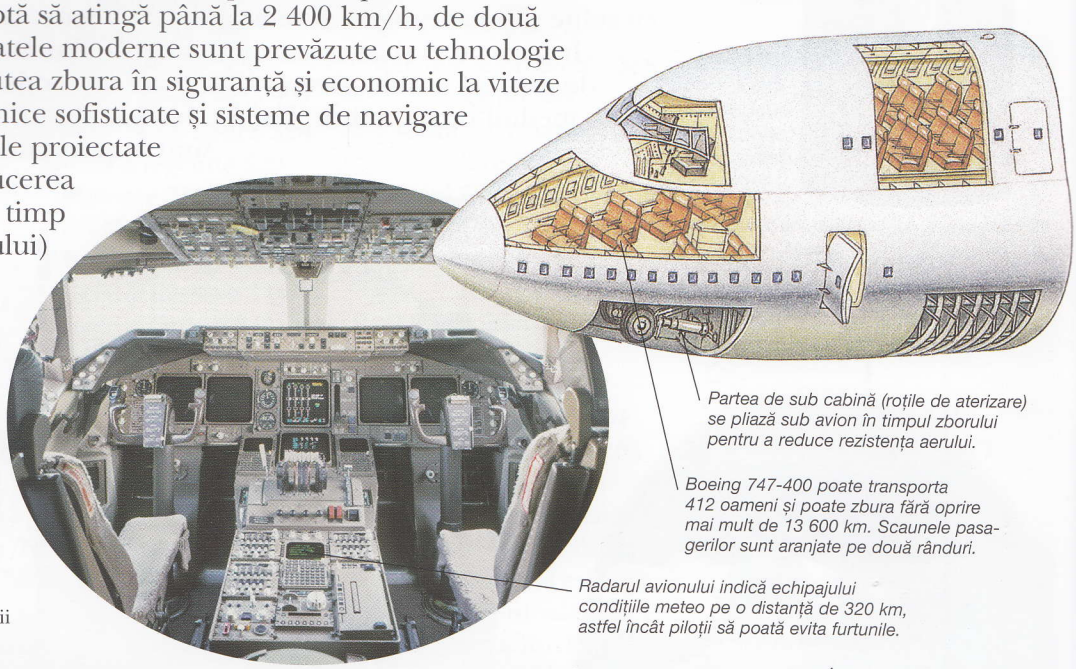
AUSTRALIA
AUSTRALIA, ISTORIE
DANS
INSTRUMENTE MUZICALE
MITURI ȘI LEGENDE

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

AERONAVE

CU MAI PUȚIN DE 100 DE ANI ÎN URMĂ, până și cea mai rapidă navă străbătea Oceanul Atlantic în mai mult de o săptămână. Astăzi, majoritatea avioanelor de linie cu reacție (avioane mari de pasageri) parcurg cei 4 800 km în mai puțin de 7 ore. Aeronavele sunt cel mai rapid mijloc de transport deoarece pot survola obstacole cum ar fi munți sau oceane. Motoare cu reacție puternice permit celor mai rapide avioane de luptă să atingă până la 2 400 km/h, de două ori viteza sunetului. Aparatele moderne sunt prevăzute cu tehnologie de ultimă oră pentru a putea zbura în siguranță și economic la viteze mari, iar comenzi electronice sofisticate și sisteme de navigare le mențin pe traseu. Aripile proiectate pe calculator ajută la reducerea cantității de carburant, în timp ce fuzelajul (corpul avionului) este din aliaje metalice și compuși din plastic ce îl fac ușor și rezistent.

AVIOANE DE PASAGERI
Ca toate avioanele cu reacție, Boeing 747-400 zboară mult deasupra norilor pentru a evita condițiile meteo nefavorabile. Cabina este presurizată pentru a proteja pasagerii și echipajul în cazul unei scăderi bruște de presiune sau al lipsei de oxigen la altitudini mari.

Partea de sub cabină (roțile de aterizare) se pliază sub avion în timpul zborului pentru a reduce rezistența aerului.

Boeing 747-400 poate transporta 412 oameni și poate zbura fără oprire mai mult de 13 600 km. Scaunele pasagerilor sunt aranjate pe două rânduri.

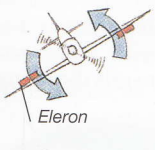
Radarul avionului indică echipajului condițiile meteo pe o distanță de 320 km, astfel încât piloții să poată evita furtunile.

INSTRUMENTE DE BORD
Căpitanul și echipajul controlează avionul de la bord. În trecut, acesta era plin de întrerupătoare și cabluri. Acum au apărut funcții noi, cum ar fi sistemele de pilot automat controlate de computer, ce permit avionului să poată decola sau ateriza și când condiții meteo nefavorabile reduc vizibilitatea.

PILOTARE A UNUI AVION

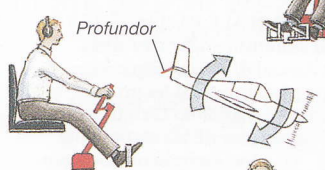
Orice avion are trei comenzi principale: accelerația, pentru controlul vitezei, pedalele de cârmă, ce virează spre dreapta sau stânga, și o manșă ce înclină avionul pe stânga sau dreapta (ruliu) sau sus și jos (tangaj). Pentru a ghida avionul, pilotul folosește toate aceste controale.

În ruliu, pilotul deplasează manșa spre stânga și spre dreapta pentru a ridica eleroanele unei aripi și a le coborî pe ale celeilalte.

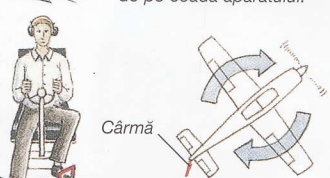
Eleron

Profundor

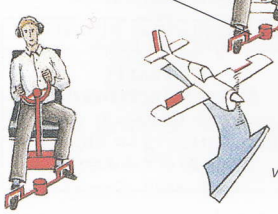

În tangaj, acesta împinge sau trage manșa, ridicând sau coborând profundoarele de pe coada aparatului.

Pentru a vira la dreapta sau la stânga, picioarele pilotului acționează pedala cârmei întorcând coada aparatului.

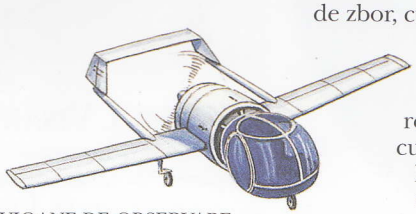
Cârmă

Ca o bicicletă care face o curbă, avionul trebuie să se încline. Pentru a face acest lucru, pilotul manevrează manșa și pedalele în același timp, astfel încât avionul virează și se înclină simultan.

AEROPLANE

Aeroplanele sunt aparate de zbor cu aripi. Cuvântul aeronavă descrie toate aparatele de zbor, cum ar fi elicoptere, planoare și aeroplane. Majoritatea avioanelor mari de linie sau de luptă au motoare cu reacție, ce le permit să zboare cu viteze mari la înălțimi mari. Dar sunt scumpe și consumă mult combustibil, în timp ce avioanele mai mici funcționează pe bază de motoare simple.

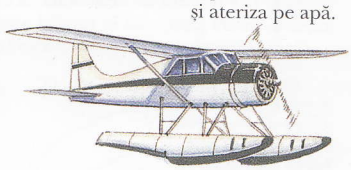

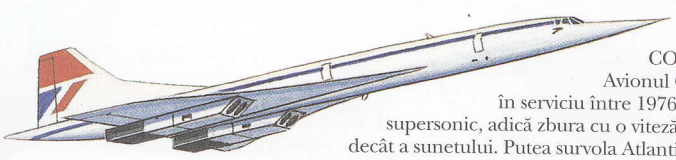
AVIOANE DE OBSERVARE
Aeronave proiectate special oferă o imagine clară a solului, de la observarea ambuteiajelor până la culturi afectate.

AVIOANE CU REACȚIE
Avionul cu reacție face posibile călătorii pe distanțe mari pentru miliarde de oameni. Motorul cu reacție, numit turbo, este des întâlnit, puternic și relativ silențios.

HIDROAVIOANE
Avioanele sunt ideale pentru a ajunge în locuri îndepărtate. Hidroavioanele au flotoare în locul roților de aterizare, putând decola și ateriza pe apă.

CONCORDE
Avionul Concorde, în serviciu între 1976–2003, era supersonic, adică zbura cu o viteză mai mare decât a sunetului. Putea survola Atlanticul în mai puțin de patru ore, de două ori mai repede decât orice alt avion.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Bagajul de mână al pasagerilor poate fi așezat în compartimente deasupra scaunelor.

Fuzelajul sau corpul avionului este făcut dintr-un aliaj foarte ușor de aluminiu și compuși plastici.

Fiecare parte a structurii de zbor este testată riguros pentru a-i verifica rezistența la solicitări la înălțimi și viteze mari.

Pilotul utilizează cârma, eleroanele și profundoarele pentru a controla avionul.

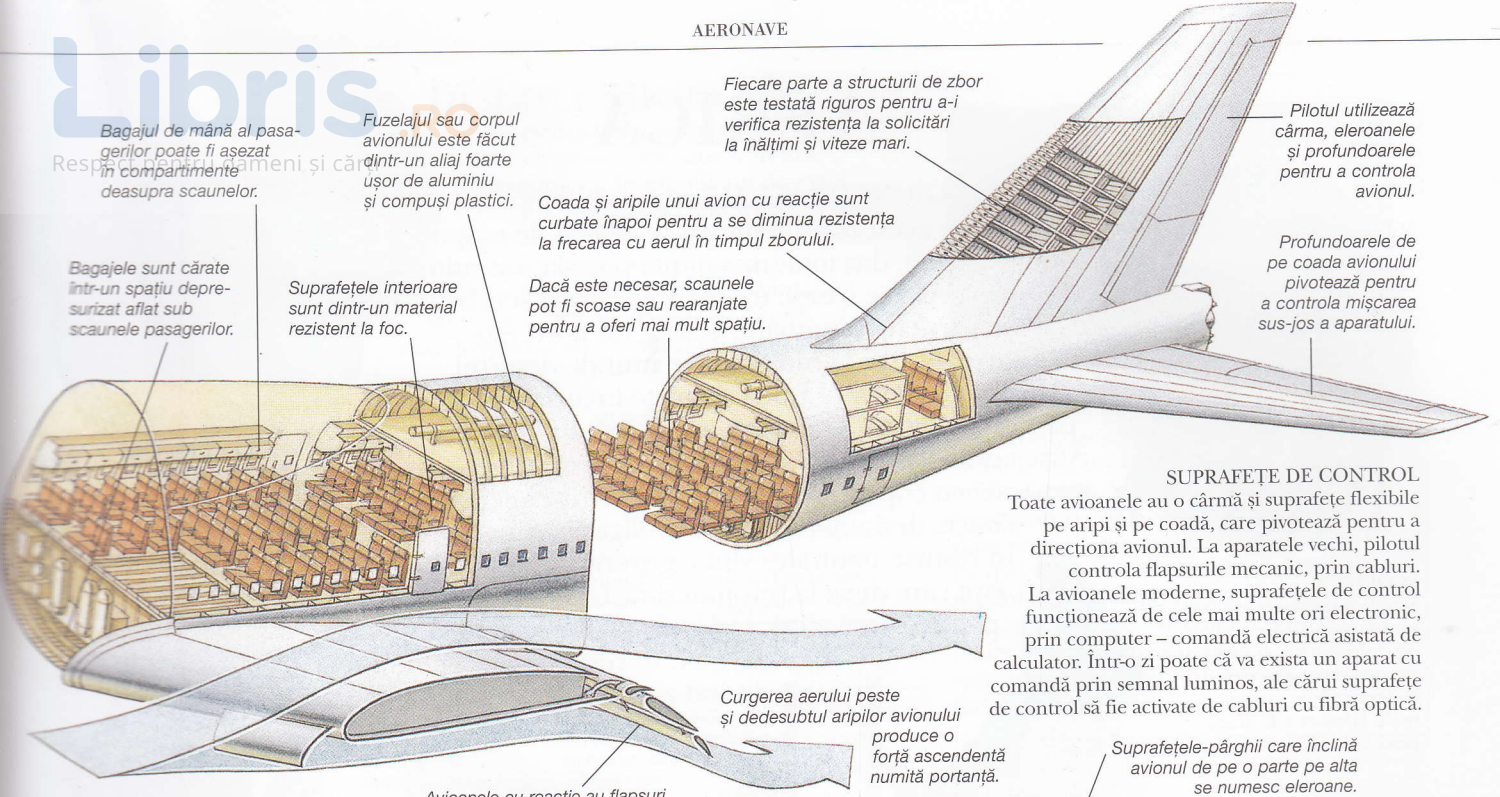
Coada și aripile unui avion cu reacție sunt curbate înapoi pentru a se diminua rezistența la frecarea cu aerul în timpul zborului.

Profundoarele de pe coada avionului pivotează pentru a controla mișcarea sus-jos a aparatului.

Bagajele sunt cărate într-un spațiu depresurizat aflat sub scaunele pasagerilor.

Suprafețele interioare sunt dintr-un material rezistent la foc.

Dacă este necesar, scaunele pot fi scoase sau rearanjate pentru a oferi mai mult spațiu.

SUPRAFEȚE DE CONTROL

Toate avioanele au o cârmă și suprafețe flexibile pe aripi și pe coadă, care pivotează pentru a direcționa avionul. La aparatele vechi, pilotul controla flapsurile mecanic, prin cabluri. La avioanele moderne, suprafețele de control funcționează de cele mai multe ori electronic, prin computer – comandă electrică asistată de calculator. Într-o zi poate că va exista un aparat cu comandă prin semnal luminos, ale cărui suprafețe de control să fie activate de cabluri cu fibră optică.

Curgerea aerului peste și dedesubtul aripilor avionului produce o forță ascendentă numită portanță.

Suprafețele-pârghii care înclină avionul de pe o parte pe alta se numesc eleroane.

Capetele aripilor, în unghi, oferă portanță suplimentară, reducând costul carburanților.

Avioanele cu reacție au flapsuri speciale pentru aterizare. Acestea pivotează în jos pentru a oferi mai multă portanță pe măsură ce avionul zboară cu viteză mică, înainte de aterizare. La viteză de croazieră, pilotul retractează aceste flapsuri pentru a reduce frecarea cu aerul.

Patru motoare foarte puternice, cu reacție și turboventilator, împing avionul prin aer.

ARIPI

Avioanele pot zbura deoarece aerul care trece pe sub aripi le ridică. Aripile sunt întotdeauna curbate în sus, încât aerul care trece pe deasupra este forțat să aibă o viteză mai mare și să se întindă pe o suprafață mai vastă, determinând o presiune mai mică. Sub aripă, aerul traversează cu o viteză redusă, iar presiunea crește. Deci aripa este trasă de deasupra și împinsă de dedesubt.

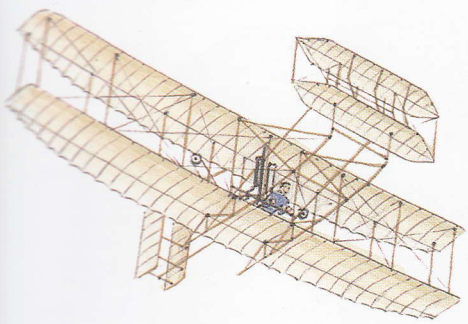
ISTORIE A ZBORULUI

În anii 1840, inventatorul englez Sir George Cayley a construit un planor care, când era tractat în aer, putea să transporte o persoană. Curând, mulți aviatori aspiranți încercau să decoleze în mașini zburătoare propulsate la început de motoare cu aburi și apoi de motoare pe benzină. Dar abia la începutul secolului XX frații americani Wright au reușit primul zbor propulsat.

OTTO LILIENTHAL

În anii 1890, inginerul german Otto Lilienthal a zburat cu un planor prins de propriul corp pentru a îl susține. Acesta a fost primul zbor în care pilotul avea control asupra aparatului de zbor.

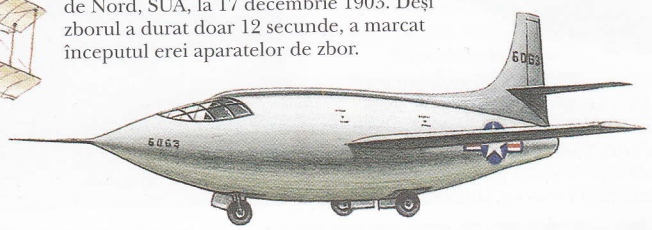
FRAȚII WRIGHT

Aparatul *Flyer* al fraților Orville și Wilbur Wright a realizat primul zbor propulsat și controlat la Kitty Hawk, în Carolina de Nord, SUA, la 17 decembrie 1903. Deși zborul a durat doar 12 secunde, a marcat începutul erei aparatelor de zbor.

AVIATORI CELEBRI

Începuturile zborului au inspirat multe fapte curajoase. În 1919, aviatorii britanici John Alcock și Arthur Whitten Brown au realizat primul zbor fără oprire peste Atlantic într-un avion cu cabină deschisă. În 1927, aviatorul american Charles Lindbergh a realizat același zbor, dar singur, reușită repetată și de americanca Amelia Earhart în 1932. În anul 1930 aviatoarea engleză Amy Johnson (dreapta) a zburat singură din Anglia în Australia.

BARIERĂ A SUNETULUI

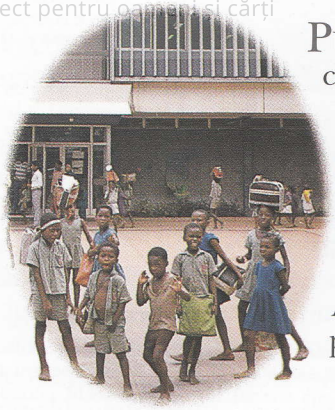
Oamenii credeau cândva că avioanele nu pot zbura cu o viteză mai mare decât a sunetului, însă la 14 octombrie 1947 pilotul american Chuck Yeager a depășit această barieră în avionul cu reacție *Bell X-1*.

Află mai multe

ELICOPTERE
FIER ȘI OȚEL
FIZICĂ
MECANISME
MOTOARE
TEHNOLOGIE
TRANSPORT, ISTORIE

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

AFRICA

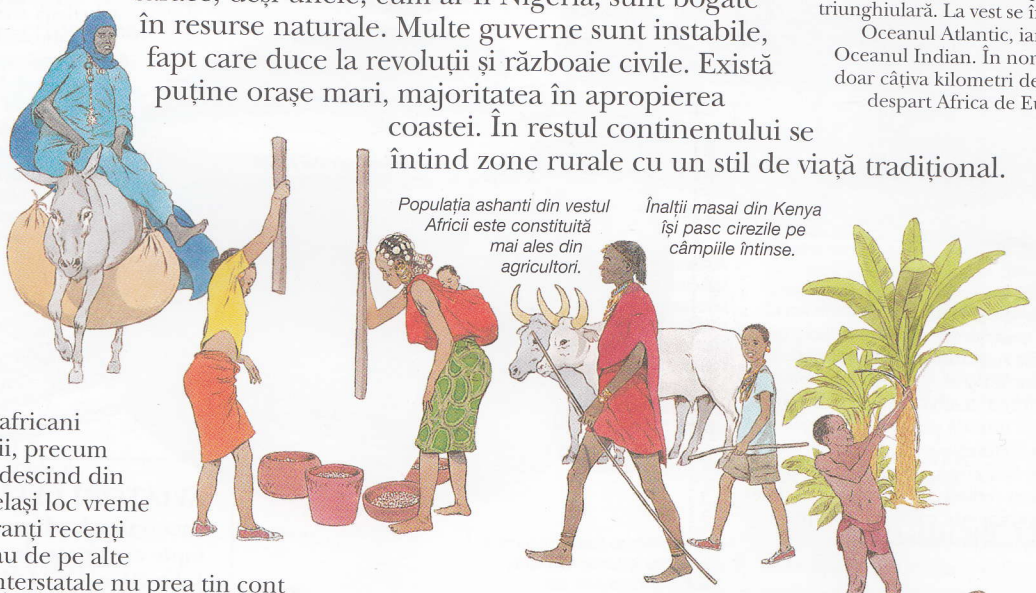

ȘCOLI
Școlile din orașele africane sunt asemănătoare școlilor din întreaga lume; însă, uneori, elevii sunt nevoiți să parcurgă pe jos mai mulți kilometri de acasă până la școală.

PUȚINE REGIUNI DIN LUME sunt atât de variate ca Africa. Pe acest continent vast se află 54 de națiuni independente, dar mult mai multe populații și culturi străvechi. Aici se găsesc munți, văi, câmpii și mlaștini de o diversitate uimitoare. Coasta de nord este bogată și fertilă; la sud de ea se întinde deșertul Sahara, iar în sudul Saharei crește luxurianta pădure tropicală. O mare parte din sudul și estul Africii este ocupată de savană – câmpie uscată presărată cu copaci și tufișuri. Țările sunt în general sărace, deși unele, cum ar fi Nigeria, sunt bogate în resurse naturale. Multe guverne sunt instabile, fapt care duce la revoluții și războaie civile. Există puține orașe mari, majoritatea în apropierea coastei. În restul continentului se întind zone rurale cu un stil de viață tradițional.

Africa are o formă aproape triunghiulară. La vest se întinde Oceanul Atlantic, iar la est Oceanul Indian. În nord-vest, doar câțiva kilometri de mare despart Africa de Europa.

Locuitorii Saharei, tuaregii, sunt păstori.

Populația ashanti din vestul Africii este constituită mai ales din agricultori.

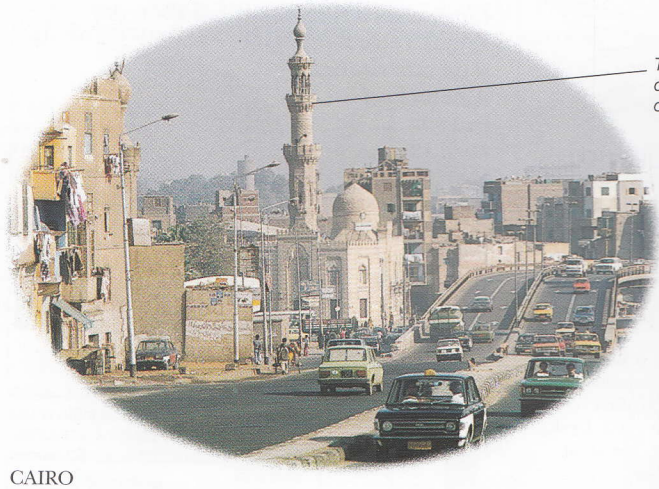
Înalții masai din Kenya își pasc cirezile pe câmpiile întinse.

Pigmeii depășesc rar înălțimea de 1,25 m. Ei trăiesc în pădurea tropicală deasă din Congo.

Boșimanii rătăcesc prin deșerturile aspre ale Africii de Sud în căutarea hranei.

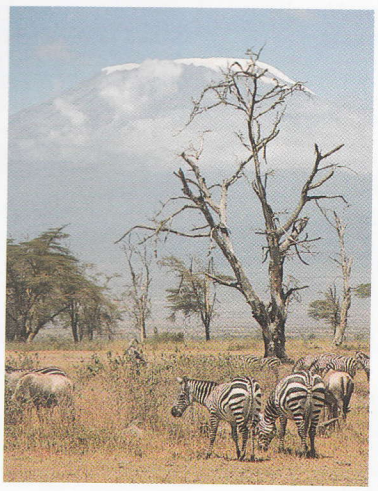
OAMENI

În regiunile rurale mulți africani trăiesc în sate tribale. Unii, precum kikuyu din Africa de Est, descind din triburi care au trăit în același loc vreme de secole. Alții sunt imigranți recenți din alte părți ale Africii sau de pe alte continente. Frontierele interstatale nu prea țin cont de aceste culturi diferite. În anumite țări se întâlnesc mai bine de douăsprezece grupuri tribale diferite.

Turnurile moscheilor domină orizontul orașului Cairo.

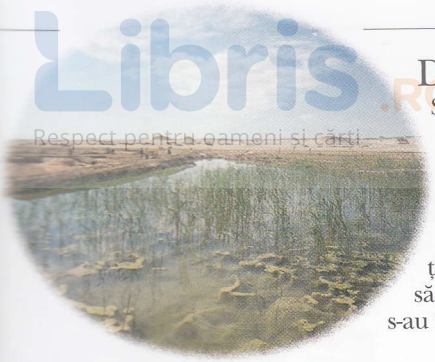
CAIRO
Cairo este capitala Egiptului și cel mai mare oraș din Africa, populația sa depășind 18 milioane de locuitori. Este situat pe fluviul Nil, în apropierea deltei. Zona veche a orașului are străzi înguste și întortocheate, contrastând cu cea nouă, cu străzi mai late și multe clădiri moderne de birouri și de apartamente. Locuitorii sunt în mare parte egipteni, dar provin și din nordul Africii, din Europa și Orientul Mijlociu.

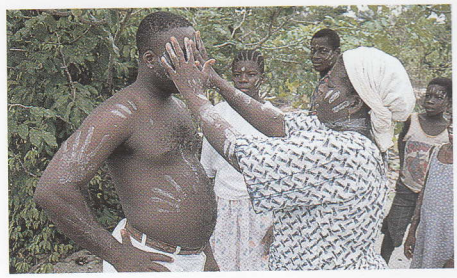
KILIMANJARO
Cel mai măreț și mai frumos munte din Africa este Kilimanjaro, în Tanzania. Cu o înălțime de 5 895 m, cel mai înalt vârf al său este un vulcan inactiv. Deși muntele se află la câțiva kilometri de ecuator, piscurile sunt întotdeauna acoperite de zăpadă. O potecă duce către vârf, la care se poate ajunge în trei zile de la cel mai apropiat drum. Mulți oameni trăiesc pe pantele mai joase ale muntelui, unde cultivă fructe tropicale.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

DEȘERTUL SAHARA

Sahara este cel mai întins deșert din lume, acoperind aproape o treime din continent. În ultimii ani deșertul s-a extins, distrugând culturi agricole și provocând foamete. În unele zone, irigarea a oprit deșertificarea, însă irigațiile pe termen lung pot face pământul sărat și nefertil. În acest mediu ostil s-au înregistrat temperaturi de peste 50°C.

MEDICINĂ ȘI VINDECARE

Pentru vindecarea bolilor, unii apelează la medicina occidentală. Alții consultă un vraci (sus). Vracii sunt membri respectați ai comunității, având cunoștințe vaste despre ierburile și plantele medicinale care cresc în zonă și despre modul în care se pot folosi ca medicamente. Ca să afle cauza unei boli, vraciul poate intra în transă pentru a contacta spiritele, iar tratamentul include uneori sacrificii de animale.

În Africa de Vest, bătutul tobelor este o artă foarte dezvoltată. În trecut, oamenii foloseau sunetul tobelor pentru a trimite mesaje.

MUZICĂ ȘI CULTURĂ

Africa are o cultură bogată și variată. Nordul are aceleași tradiții islamice ca țările Orientului Mijlociu. Aici se pot vedea moschei și palate frumoase. Muzica din vestul Africii are un ritm puternic, de aici provenind multe dansuri interesante. Zona este cunoscută și pentru sculptura în lemn, care a devenit o adevărată industrie, iar Africa de Est și de Sud sunt faimoase pentru podoabele și costumele festive colorate.

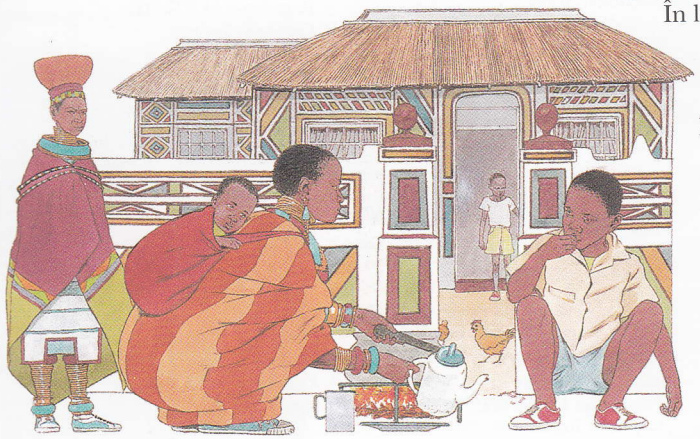
RĂZBOI ȘI FOAMETE

Războaiele civile și foametea sunt obișnuite în Africa. Multe sunt cauzate de dezacorduri politice, unele conflicte fiind determinate de neînțelegerile între triburi. În 2010, protestele din Tunisia au fost începutul unei serii de revoluții în Africa de Nord și Orientul Mijlociu. În Sudan, un război civil (1983–2005) s-a încheiat doar prin crearea unui nou stat, Sudanul de Sud. Altă catastrofă este foametea. De obicei, oamenii cultivă anual suficiente culturi cât să le ajungă până la următoarea recoltă. Totuși, țările africane exportă tot mai multe produse și se bazează pe hrană importată. Dacă distribuirea de alimente încetează sau seceta distruge recoltele, mii de oameni pot muri de foame.

VIAȚĂ RURALĂ

Deși orașele africane s-au dezvoltat rapid, mulți africani trăiesc încă la sate. Ei cultivă plante și cresc animale și rareori au un surplus pe care își permit să-l vândă sau să-l dea la schimb pentru alte bunuri. Multe triburi au lucrat același pământ timp de generații, trăind în sate alături de toate rudele. Uneori, bărbații tineri pleacă pentru câțiva ani la oraș, pentru a strânge bani muncind în fabrici sau mine. Apoi se întorc în satele natale pentru a se căsători și a-și face un rost. Tipurile de culturi variază. În luxuriantele regiuni tropicale se cultivă batate, manioc și banane, iar fermierii din zonele mai uscate cultivă porumb și cresc vite.

Construcție a unui drum în Nigeria

DEZVOLTARE

Infrastructura precară, inclusiv drumurile, căile ferate și resursele de electricitate nesigure, împiedică dezvoltarea economică în multe dintre țările Africii. Majoritatea acestor state se bazează pe împrumuturi de la guverne vestice și de la bănci internaționale pentru programe de dezvoltare.

Află mai multe

AFRICA, ISTORIE
AFRICA CENTRALĂ
AFRICA DE EST
AFRICA DE SUD
AFRICA DE VEST

AFRICA POLITICĂ

Cu câteva excepții, statele africane independente coincid teritorial cu coloniile pe care le-au înlocuit. Până în anii 1960, cea mai mare parte a Africii era controlată de state europene. La începutul anilor 1980, aproape toate țările își câștigaseră independența. În multe cazuri au avut loc încercări pripite de stabilire a unor guverne după model european. De obicei, conducătorii se transformau în dictatori sau puterea era preluată prin forță de armată. În ultimii ani s-a produs o trecere la democrația multipartită.

AFRICA DE SUD
Suprafață: 1 219 090 km²
Populație: 53 675 500
Capitale: Pretoria/Cape Town/Bloemfontein

ALGERIA
Suprafață: 2 381 741 km²
Populație: 39 542 000
Capitală: Alger

ANGOLA
Suprafață: 1 246 700 km²
Populație: 19 625 500
Capitală: Luanda

BENIN
Suprafață: 112 622 km²
Populație: 10 449 000
Capitală: Porto-Novo

BOTSWANA
Suprafață: 581 730 km²
Populație: 2 183 000
Capitală: Gaborone

BURKINA FASO
Suprafață: 274 200 km²
Populație: 18 932 000
Capitală: Ouagadougou

BURUNDI
Suprafață: 27 830 km²
Populație: 10 742 000
Capitală: Bujumbura

CAMERUN
Suprafață: 475 440 km²
Populație: 23 739 000
Capitală: Yaoundé

CAPUL VERDE
Suprafață: 4 033 km²
Populație: 546 000
Capitală: Praia

CIAD
Suprafață: 1 284 000 km²
Populație: 11 631 500
Capitală: N'Djamena

COASTA DE FILDEȘ (CÔTE D'IVOIRE)
Suprafață: 322 463 km²
Populație: 23 295 000
Capitală: Yamoussoukro

COMORE
Suprafață: 2 235 km²
Populație: 781 000
Capitală: Moroni

CONGO
Suprafață: 342 000 km²
Populație: 4 755 000
Capitală: Brazzaville

DJIBOUTI
Suprafață: 23 200 km²
Populație: 828 000
Capitală: Djibouti

EGIPT
Suprafață: 1 001 450 km²
Populație: 88 487 000
Capitală: Cairo

ERITREEA
Suprafață: 117 600 km²
Populație: 6 528 000
Capitală: Asmara

ETHIOPIA
Suprafață: 1 104 300 km²
Populație: 99 466 000
Capitală: Addis Ababa

GABON
Suprafață: 267 667 km²
Populație: 1 705 000
Capitală: Libreville

GAMBIA
Suprafață: 11 300 km²
Populație: 1 968 000
Capitală: Banjul

GHANA
Suprafață: 238 533 km²
Populație: 26 328 000
Capitală: Accra

GUINEEA
Suprafață: 245 857 km²
Populație: 11 780 000
Capitală: Conakry

GUINEEA-BISSAU
Suprafață: 36 125 km²
Populație: 1 726 000
Capitală: Bissau

GUINEEA ECUATORIALĂ
Suprafață: 28 051 km²
Populație: 741 000
Capitală: Malabo

KENYA
Suprafață: 580 367 km²
Populație: 45 925 000
Capitală: Nairobi

LESOTHO
Suprafață: 30 355 km²
Populație: 1 948 000
Capitală: Maseru

LIBERIA
Suprafață: 111 369 km²
Populație: 4 195 500
Capitală: Monrovia

LIBIA
Suprafață: 1 759 540 km²
Populație: 6 412 000
Capitală: Tripoli

MADAGASCAR
Suprafață: 587 041 km²
Populație: 23 813 000
Capitală: Antananarivo

MALAWI
Suprafață: 118 484 km²
Populație: 17 965 000
Capitală: Lilongwe

MALI
Suprafață: 1 240 192 km²
Populație: 16 955 500
Capitală: Bamako

MAROC
Suprafață: 446 550 km²
Populație: 33 323 000
Capitală: Rabat

MAURITANIA
Suprafață: 1 030 700 km²
Populație: 3 597 000
Capitală: Nouakchott

MAURITIUS
Suprafață: 2 040 km²
Populație: 1 340 000
Capitală: Port Louis

MOZAMBIC
Suprafață: 799 380 km²
Populație: 25 303 000
Capitală: Maputo

NAMIBIA
Suprafață: 824 292 km²
Populație: 2 212 000
Capitală: Windhoek

NIGER
Suprafață: 1 267 000 km²
Populație: 18 046 000
Capitală: Niamey

NIGERIA
Suprafață: 923 768 km²
Populație: 181 562 000
Capitală: Abuja

REPUBLICA CENTRAFRICANĂ
Suprafață: 622 984 km²
Populație: 5 391 500
Capitală: Bangui

REPUBLICA DEMOCRATĂ CONGO
Suprafață: 2 344 858 km²
Populație: 79 375 000
Capitală: Kinshasa

RWANDA
Suprafață: 26 338 km²
Populație: 12 662 000
Capitală: Kigali

SÃO TOMÉ ȘI PRÍNCIPE
Suprafață: 964 km²
Populație: 194 000
Capitală: São Tomé

SENEGAL
Suprafață: 196 722 km²
Populație: 13 976 000
Capitală: Dakar

SEYCHELLES
Suprafață: 455 km²
Populație: 92 500
Capitală: Victoria

SIERRA LEONE
Suprafață: 71 740 km²
Populație: 5 879 000
Capitală: Freetown

SOMALIA
Suprafață: 637 657 km²
Populație: 10 616 000
Capitală: Mogadishu

SUDAN
Suprafață: 1 861 484 km²
Populație: 36 109 000
Capitală: Khartoum

SUDANUL DE SUD
Suprafață: 644 329 km²
Populație: 12 043 000
Capitală: Juba

SWAZILAND
Suprafață: 17 364 km²
Populație: 1 436 000
Capitală: Mbabane

TANZANIA
Suprafață: 947 300 km²
Populație: 51 046 000
Capitală: Dodoma

TOGO
Suprafață: 56 785 km²
Populație: 7 552 000
Capitală: Lomé

TUNISIA
Suprafață: 163 610 km²
Populație: 11 037 000
Capitală: Tunis

UGANDA
Suprafață: 241 038 km²
Populație: 37 102 000
Capitală: Kampala

ZAMBIA
Suprafață: 752 618 km²
Populație: 15 066 000
Capitală: Lusaka

ZIMBABWE
Suprafață: 390 757 km²
Populație: 14 229 500
Capitală: Harare

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

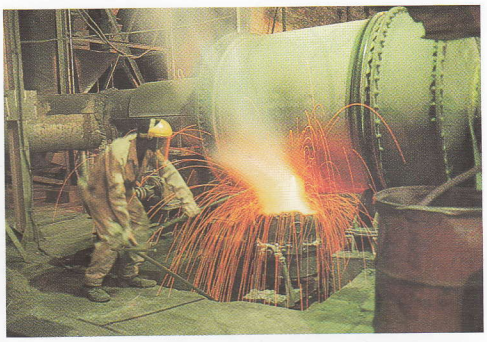
Vulcan | Munte | Monument vechi | Capitală | Oraș mare | Oraș mic

STATISTICĂ

Suprafață:
30 065 000 km²
Populație:
1 171 000 000
Număr țări independente: 54
Cel mai înalt punct:
Kilimanjaro (Tanzania), 5 895 m
Cel mai lung fluviu:
Nil, 6 695 km
Cel mai mare lac:
Victoria, 69 484 km²
Ocupație principală:
agricultură

MINERIT

Africanii s-au ocupat cu extragerea și prelucrarea minereului, inclusiv fier, cupru și aur, peste două mii de ani. Mineritul aurului în ținutul împădurit din vestul Africii a fost răspândit de-a lungul Saharei de negustori africani și adus în Europa și Asia. În perioada colonială, mineritul s-a intensificat. Astăzi, Africa de Sud, Zimbabwe, Zambia și Rep. Dem. Congo sunt regiuni miniere puternic industrializate, deoarece aici se găsesc zăcăminte de aur, diamante, cupru și uraniu.

În industria minieră a aurului se folosește echipament de foraj la mare adâncime.

Dans funerar interpretat de dansatori dogon (dreapta) din Mali

MĂȘTI ȘI DANSURI

Dansurile cu măști sunt prezente în multe comunități din vestul și centrul Africii și joacă un rol important în evenimentele sociale. Odată costumată, persoana preia rolul personajului simbolizat de mască. De multe ori, unele părți ale corpului sunt exagerate folosind material de umplutură sau bucăți de lemn (stânga). Pașii dansului, cântecele și sunetele completează costumația și înfățișează atât lumea spiritelor, cât și pe cea a oamenilor.

CAPUL VERDE

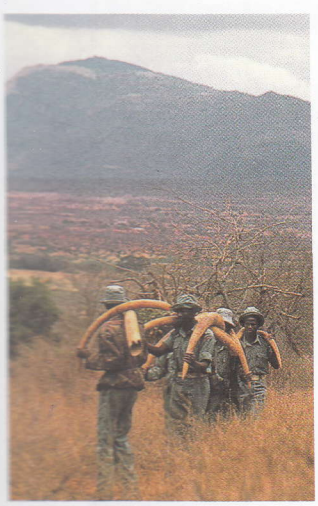
Republica Insulelor Capului Verde se află la 620 km distanță de coasta Senegalului, în Oceanul Atlantic. Insulele au o populație de 546 000 de locuitori, însă aproape de două ori mai mulți autohtoni trăiesc peste granițe.

CORNUL AFRICII

Datorită formei sale, cel mai estic punct al continentului african se numește Cornul Africii. Este una dintre regiunile cele mai sărace de pe Pământ, cu puține resurse naturale. Secetele și războaiele civile au ucis mii de oameni și au lăsat mult mai mulți fără adăpost.

SÃO TOMÉ ȘI PRÍNCIPE

Insulele vulcanice São Tomé și Príncipe formează o republică populată de 194 000 de locuitori. Cea mai mare insulă, São Tomé, se întinde la nord de ecuator.

CONSERVARE

În Africa, fauna este foarte bogată și variată. Totuși, în ultimul secol, numeroase specii de animale și plante au dispărut. Pe măsură ce pământul a fost transformat în ferme și șantiere industriale, multe animale au fost alungate din habitatul lor natural. O altă cauză a reducerii numărului lor este vânătoarea. Pentru a împiedica dispariția unor specii de animale, unele guverne africane au transformat suprafețe întinse în rezervații în care vânătoarea este interzisă.

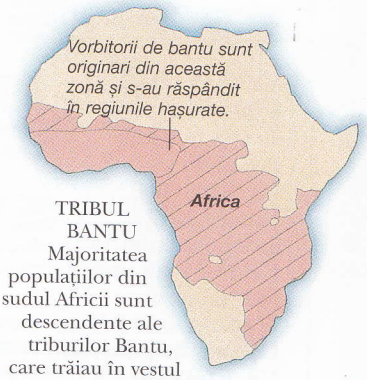
EUROPA
Marea Mediterană
Munții Atlas
Madeira (Portugalia)
Insulele Canare (Spania)
MAROC
RABAT
ALGER
TUNIS
TUNISIA
TRIPOLI
ALGERIA
LIBIA
Delta Nilului
CAIRO
Gizeh
Teba
EGIPT
Marea Roșie
ASIA
Tropicul Racului
Sahara Occidentală (teritoriu disputat sub ocupație marocană)
LAAYOUNE
Ahaggar
Deșertul Libiei
Tibesti
Sahara
MAURITANIA
NOUAKCHOTT
MALI
Niger
NIGER
CIAD
Lacul Ciad
Sahel
KHARTOUM
ERITREEA
ASMARA
Golful Aden
Cornul Africii
CAPUL VERDE
PRAIA
SENEGAL
DAKAR
GAMBIA
BANJUL
BAMAKO
GUINEEA-BISSAU
BISSAU
GUINEEA
CONAKRY
BURKINA FASO
NIAMEY
OUAGADOUGOU
NIGERIA
ABUJA
N'DJAMENA
SUDAN
Nilul Alb
Nilul Albastru
DJIBOUTI
ADDIS ABABA
ETHIOPIA
SOMALIA
FREETOWN
SIERRA LEONE
MONROVIA
LIBERIA
COASTA DE FILDEȘ
YAMOUSSOUKRO
GHANA
TOGO
BENIN
PORTO-NOVO
LOMÉ
ACCRA
Niger
REPUBLICA CENTRAFRICANĂ
SUDANUL DE SUD
JUBA
Ubangi
CAMEROUN
MALABO
YAOUNDÉ
BANGUI
Congo
GUINEEA ECUATORIALĂ
SÃO TOMÉ ȘI PRÍNCIPE
SÃO TOMÉ
Ecuator
LIBREVILLE
GABON
CONGO
Bazinul Congo
UGANDA
KAMPALA
Lacul Victoria
Lacul Turkana
KENYA
NAIROBI
Kilimanjaro
5 895 m
MOGADISHU
Ecuator
RWANDA
KIGALI
REP. DEM. CONGO
KINSHASA
BRAZZAVILLE
BUJUMBURA
BURUNDI
DODOMA
Zanzibar
Cabinda (Angola)
Lacul Tanganyika
TANZANIA
LUANDA
OCEANUL ATLANTIC
ANGOLA
Lacul Nyasa
MORONI
COMORE
MAYOTTE (Franța)
Mamoudzou
Insulele Comore
MALAWI
LILONGWE
ZAMBIA
LUSAKA
Zambezi
HARARE
MOZAMBIC
MADAGASCAR
ANTANANARIVO
OCEANUL INDIAN
Cascada Victoria
ZIMBABWE
NAMIBIA
WINDHOEK
BOTSWANA
GABORONE
PRETORIA (TSHWANE)
Deșertul Kalahari
MBABANE
SWAZILAND
MAPUTO
BLOEMFONTEIN
MASERU
LESOTHO
AFRICA DE SUD
CAPE TOWN
Capul Bunei Speranțe
Tropicul Capricornului
N
V
E
S
SCARĂ
0 400 800 km

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

AFRICA

ISTORIE

DE-A LUNGUL ISTORIEI, Africa a fost ascunsă de privirile străinilor. Puțini călători traversau deșertul Sahara de la nord la sud, prin urmare popoarele africane s-au dezvoltat, în mare măsură, pe cont propriu. Pe la 2600 î.Hr. s-au ridicat imperii bogate și puternice, precum Egiptul antic. Cu timpul ele au dispărut, dar au lăsat în urmă clădiri și alte indicii ale existenței lor. Alte popoare africane au lăsat informații despre istoria lor sub forma unor cântece transmise din generație în generație. Europenii n-au cunoscut această istorie bogată până în secolul XV, când au explorat coasta de vest a Africii. La puțin timp după această descoperire, ei transportau mii de africani, care urmau să devină sclavi, spre Europa și cele două Americi. Acest tip de negoț a distrus multe societăți tradiționale. Spre sfârșitul anilor 1800, europenii au pătruns în interiorul Africii și, timp de 20 de ani, și-au împărțit continentul. Africa a rămas aproape în întregime sub controlul acestora până în anii 1960, când coloniile au început să-și câștige independența.

TRIBUL BANTU
Majoritatea populațiilor din sudul Africii sunt descendente ale triburilor Bantu, care trăiau în vestul continentului între anii 3000 și 2000 î.Hr. Acestea s-au mutat în sud până la 400 d.Hr.

Negustori de fildeș

MARELE ZIMBABWE

În secolul XIV, orașul de piatră Marele Zimbabwe a fost un important centru religios, politic și comercial din sudul Africii. Cetatea s-a îmbogățit în urma creșterii vitelor și extragerii aurului, cuprului și fierului. Locuitorii exportau produsele către portul Sofala, în actualul Mozambic, și de acolo mai departe, de-a lungul coastei Africii, până în Arabia.

Marea incintă a Marelui Zimbabwe

BENIN

Regatul Benin din vestul Africii a atins apogeul între secolele XIV–XVII. Locuitorii săi făceau comerț cu portughezii, exportând fildeș, piper, ulei de palmier și sclavi. Realizau statui foarte realiste din bronz. În stânga este înfățișată o mască de bronz creată în Benin.

PĂSĂRI DIN SAPONIT
Sculpturile din saponit ale păsărilor locale, așezate pe coloane, se înălțau într-o incintă din Marele Zimbabwe. Una dintre aceste păsări a devenit simbolul național al statului Zimbabwe în anul 1980, când și-a câștigat independența.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

BĂTĂLIA PENTRU AFRICA

Până în anii 1880, cuceririle europenilor se limitau la regiunile de coastă și la văile principale ale râurilor. Dar puterile europene doreau cu orice preț colonii (așezări) peste hotare. Între anii 1880 și 1890, națiunile europene se luptau pentru ocuparea unor regiuni din Africa, iar în anul 1900 aproape întregul continent se afla în mâinile lor. Singurele state independente rămase au fost vechiul regat al Ethiopiei, în est, și Liberia, în vest. Desenul (stânga) înfățișează Germania ca o pasăre care se năpustește asupra Africii.

RĂZBOAIELE ZULU
Unele populații africane au reușit să reziste un timp atacurilor europenilor. După anul 1838, populația zulu din sudul Africii a luptat mai întâi împotriva burilor (coloniști olandezi), apoi a britanicilor. În anul 1879, Marea Britanie a reușit să-i învingă și, în 1887, Zululand a devenit colonie britanică. Imaginea de sus îi înfățișează pe englezi încercând să treacă de linia de front a zulușilor.

INDEPENDENȚĂ
Independența câștigată de aproape toate țările din Africa după anul 1956 nu a adus întotdeauna pace și prosperitate pentru noile națiuni. Multe au fost slăbite de secetă și foamete sau sfâșiate de războaie civile. Puține au reușit să-și mențină guvernele civile fără perioade de dictatură militară. În 1964, Malawi (fostă Nyasaland) a devenit al 35-lea stat independent al Africii. Imaginea de sus prezintă sărbătorirea evenimentului.

AFRICA

700–1200 Regatul Ghana din Africa de Vest se dezvoltă datorită comerțului prin Sahara cu arabii.

Cca 800–1800 regatul Kanem-Bornu

Anii 1200 Pe coasta de est înfloresc orașe comerciale.

1235–1500 Regatul Mali

1300–1600 Regatul Benin

Anii 1300 Se dezvoltă Marele Zimbabwe.

1350–1591 Regatul Songhai

Anii 1500–1800 Europenii exportă sclavi africani în America.

1838–1879 Războinicii zulu luptă împotriva burilor și britanicilor.

Anii 1880 Europenii controlează Africa aproape în întregime.

1957–1975 Majoritatea țărilor africane își câștigă independența.

1990 Independența Namibiei.

APARTHEID

În 1948, după ce Partidul Național a preluat puterea, în Africa de Sud a urmat o perioadă grea de izolare, numită apartheid. Această politică a oferit puterea albilor, refuzându-le negrilor o mare parte din drepturi, inclusiv la vot. În 1990, Congresul Național African (ANC), o mișcare interzisă a naționaliștilor de culoare, condusă de Nelson Mandela, a intrat în legalitate, iar legile apartheidului s-au desființat. În 1994 au avut loc primele alegeri libere.

ORGANIZAȚIA UNITĂȚII AFRICANE
În ciuda divergențelor politice între statele africane, toate aceste țări se confruntă cu sărăcia, problemele de sănătate și lipsa școlilor. În 1963 a luat ființă Organizația Unității Africane (OAU) pentru coordonarea politicilor de soluționare a acestor probleme. În 2002 a fost înlocuită de Uniunea Africană (UA). Sus, doi membri ai unității medicale OAU îngrijesc victime ale războiului civil.

NELSON MANDELA
În 1994, Nelson Mandela (stânga), lider al ANC, a devenit președinte al Africii de Sud.

Află mai multe

AFRICA
EGIPTUL ANTIC
IMPERIUL BENIN
OAMENI PREISTORICI
SCLAVIE